

KATEDRA HISTORIE Filozofické fakulty UJEP

Pasteurova 13, 400 96 Ústí nad Labem, CZ
Tel.: +420 475 286 444, <http://ff.ujep.cz>, Email: vendula.hracova@ujep.cz

---

Instrukce pro státní závěrečné zkoušky Navazující magisterské studiu

Studijní program: **Učitelství historie pro střední školy, Navazující**
Specializace: **MAIOR i MINOR**

OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA

Státní závěrečná zkouška se skládá ze dvou ústních zkoušek a obhajoby diplomové práce. Obhajoba spojená s rozpravou nad tématem diplomové práce se nemusí konat v den ústního přezkoušení a student při ní může využít možnosti promítané prezentace. Při ústním přezkoušení z Historie má student k dispozici historické atlasy. Ve všech částech SZZ výkon studenta posuzuje komise v čele s předsedou jmenovaným z řad docentů a profesorů.

ZPŮSOB PŘIHLÁŠENÍ K ÚSTNÍM ZKOUŠKÁM:

Student vyplní na studijním oddělení Příhlašku ke státní závěrečné zkoušce, a to nejpozději v termínu určeném harmonogramem FF UJEP. Odevzdání přihlášky ke státní závěrečné zkoušce předpokládá, že student splnil všechny povinné předměty a povinné moduly (blok povinně-volitelných kurzů) stanovené studijním plánem příslušného studijního programu a dále získal úplný počet kreditních bodů v souladu se zněním Studijního a zkušebního řádu pro studium v bakalářských a magisterských programech UJEP (čl. 8. odst. 7 a 8).

Do přihlášky výslovně uvede, ke které státní závěrečné zkoušce se hlásí (České a obecné dějiny, příslušná specializace), v případě státní závěrečné zkoušky z Českých a obecných dějin, resp. specializace Historie i zvolenou variantu, tj. starší dějiny, nebo novější dějiny (viz dále Způsob zkoušky). Student je dále povinen se zapsat na SZZ i prostřednictvím IS STAG.

ZPŮSOB ZKOUŠKY:

Student, který se řádně přihlásil ke SZZ, odevzdá nejméně 14 dní před termínem konání zkoušky na sekretariát katedry historie seznam prostudované odborné literatury z historie a didaktiky dějepisu.

SZZ z Historie

Student si vybere jedno ze dvou preferovaných období dle svého odborného zaměření. Varianta *starší dějiny* zahrnuje období od starověku až do konce 18. století, varianta *novější dějiny* zahrnuje období od Velké francouzské revoluce do nejnovějších dějin. Vlastní přezkoušení v

podobě dvou vylosovaných otázek má formu rozpravy nad látkou vybraného období – první otázka směřuje k problematice českých, příp. českých a československých dějin, druhá k problematice obecných dějin. Otázky vycházejí z níže uvedených okruhů.

OKRUHY OTÁZEK

varianta STARŠÍ DĚJINY

České dějiny

1. Rané formy státnosti na českém území – první státní útvary, přemyslovský stát.
2. Lucemburkové na českém trůnu – systém vlády, krizové jevy, vzdělanost a kultura.
3. Husitské války, předpoklady, průběh, důsledky.
4. Doba poděbradská a jagellonská
5. Habsburkové na českém trůně a jejich vláda až do bitvy na Bílé hoře.
6. Kultura humanismu a renesance v Čechách a na Moravě.
7. Třicetiletá válka a její důsledky pro české země.
8. Náboženské poměry v habsburské monarchii od třicetileté války do období josefinismu.
9. Hospodářské poměry v českých zemích 17. a 18. století – ekonomické problémy venkova, protoindustrializace.
10. Absolutistický systém vlády až do období osvícenského absolutismu v našich zemích.

Obecné dějiny

1. Klíčové okamžiky antických řeckých a římských dějin.
2. Evropa na přelomu antiky a středověku.
3. Karolinský svět.
4. Středověká církev a její reformy. Hereze.
5. Evropské monarchie vrcholného středověku.
6. Podstata a proměny středověkého světského univerzalizmu (otonské, sálské a štaufské císařství).
7. Evropská kultura od románského umění ke gotice.
8. Filozofické a teologické základy středověké vzdělanosti.
9. Středověké renesance, reformace a katolická reforma. Realita konfesionalismu.
10. Evropské státy raného novověku – charakter, vývoj, konflikty. Počátky koloniálních impérií.

varianta NOVĚJŠÍ DĚJINY

České a československé dějiny

1. Moderní nacionalismus v našich zemích – koncepty, ideje, tvůrci.
2. Revoluce 1848/49 v českých zemích – příčiny, průběh, důsledky, souvislosti s evropským vývojem.
3. Hospodářský a sociální vývoj české společnosti v dlouhém 19. století. Hlavní etapy ekonomického vývoje.
4. Vývoj politiky v českých zemích ve druhé polovině dlouhého 19. století – proměny ústavnosti, politické strany, hlasovací právo, česko-německá otázka.
5. První světová válka a její odraz v historii českých zemí – zahraniční a vnitřní odboj, odraz v kultuře a umění. Vznik samostatné Československé republiky.
6. První Československá republika – politický systém, národnostní problematika, kulturní atmosféra.

7. Druhá republika 1938-1939. Čechy a Morava pod německým protektorátem 1939-1945, český odboj za nacistické okupace.
8. Třetí republika 1945-1948. Národnostní otázka v ČSR a její řešení po druhé světové válce.
9. Únor 1948, upevnění komunistického totalitního režimu a jeho vývoj v 50. letech. Hospodářský, sociální a kulturní vývoj v letech 1948-1968.
10. Komunistická „normalizace“ a příčiny jejího pádu – Československo v letech 1969-1992. Česko-slovenské vztahy v letech 1945-1992.

Obecné dějiny

1. Velká francouzská revoluce a konflikty v Evropě na přelomu 18. a 19. století.
2. Základní rysy politického, sociálního a hospodářského vývoje v Evropě 19. století, teoretické koncepty a praxe.
3. Evropa a zámořský svět po Vídeňském kongresu do počátku 1. světové války.
4. Věda, vzdělanost a kultura v průběhu 19. století.
5. I. světová válka: příčiny, průběh, výsledky.
6. Společnost a kultura mezi dvěma světovými válkami
7. Autoritářské a totalitní režimy v meziválečné Evropě.
8. II. světová válka – příčiny, průběh, výsledky.
9. Integrovační a dezintegrovační procesy po II. světové válce.
10. Evropa a svět od II. světové války k dnešku: výzvy, problémy, konflikty.

SZZ z Didaktiky dějepisu

V rámci SSZ prokáží studenti znalosti a dovednosti, které získali studiem v předmětech didaktika dějepisu a dalších historických a didaktických disciplínách. Uvedená část zkoušky prověří schopnosti studenta aplikovat tyto teoretické poznatky v rovině pedagogické praxe (přípravy pro praxi) a vést oborově didaktickou diskusi. Posluchač/ka předloží portfolio, které bude obsahovat:

- a) návrh konceptu rozčlenění výuky dějinami do cca 25 tematických celků.
- b) na základě vybraného a předem dohodnutého tematického celku, popíše koncept vymezení celku; cíle, významy a možnosti výuky tímto celkem, figury směřující ke splnění cílů.
- c) dvě přípravy na vyučovací hodinu. Každá příprava bude vypracována jako samostatná součást portfolio.

Portfolio bude odevzdáno jako soubor (tištěná podoba, CD, DVD, odkaz na úložiště, zasláno e-mailem na sekretariát katedry) nejpozději 14 dní před konáním zkoušky. Texty budou vypracovány ve formátech word, powerpoint a pdf, respektive analogických. Doprovodné specifické výukové materiály (didaktizované prameny, pracovní listy, filmové výstřižky, prezentace aj.) budou rovněž součástí portfolio.

Přípravy budou po úspěšném vykonání SZZ zveřejněny na webu FF UJEP tak, aby byly k dispozici veřejnosti

Kritéria hodnocení (a doporučené rámcové body předložených příprav):

Název

* Slovo na úvod
(osobní "filosofie“, základní didaktické koncepty, vlastní pedagogická autoevaluace)

I. Rozčlenění obsahu výuky/ konceptů do jednotlivých tematických celků: cca 25 (způsob konceptu libovolný)

II. Koncepce výuky tematického celku

- vymezení tematického celku
- východiska historiografická (zdroje)
- didaktická východiska (zdroje)
- kooperace, přesahy, klíčové kompetence, průřezová témata

III. Příprava (vypracována pro dvě hodiny)

Určení vyučovací hodiny: (tj. pro typ školy, třídu, ročník), začlenění do konkrétního ŠVP vybrané školy (citace, odkaz), kooperace s učebním textem (učebnice, odkaz)

1. Téma: konkrétní obsah, analýza vybrané lekce (vybraných lekcí) se stejným (podobným) obsahem z různých zdrojů dostupných na internetu, v literatuře (odkaz)

2. Cíle: Na konci hodiny (tematického celku) žáci..., dílčí cíle budou číslovány:

- v oblasti kognitivní (K)
- v oblasti psychomotorické (PM)
- v oblasti afektivní (A)

Pro inspiraci: http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/22_Mapovani_cilu_kurikula.pdf

3. Obsah učiva: základní teze, kmenové učivo, kontexty

4. Metodický postup: způsob práce, časový plán v základních bodech s vyznačením podpory jednotlivých cílů.

5. Organizace vyučovací hodiny: pracovní podmínky: s vyznačením podpory jednotlivých cílů

6. Pomůcky: pracovní list, didaktizovaný pramen, prezentace, skupinové zadání, test, filmový výstřižek apod. s vyznačením podpory jednotlivých cílů. (také formou příloh)

7. Poznámky; autoevaluační reakce k hodině, pokud byla odučena; případná evaluace žáků (dotazníky), hospitantů (hodnocení praxe).

Hodnotící kritéria:

jazyková a odborná (historická) správnost jsou nezbytnými předpoklady,

autorovi/ce je doporučeno na závěr svých příprav provést autoevaluaci formou krátkého textu, ve které svůj výkon posoudí podle následujících kritérií:

- přehlednost, srozumitelnost
- přiměřenost, splnitelnost
- provázanost jednotlivých aktivit, potencionální provázanost v rámci výuky tematického celku
- atraktivita, kreativita

Hodnotící škála: splnil(a) úspěšně; splnil(a); splnil(a) s výhradami; nesplnil(a).

Doporučené zdroje:

<https://www.dejepis21.cz/dejepis-v-21-stoleti>

<https://www.johndclare.net>

www.moderni-dejiny.cz

www.rvp.cz

<https://www.ustrcr.cz/typ-projektu/vzdelavaci-projekty/>

Portfolio bude základem pro rozpravu nad teoretickými koncepty výuky dějinami. Například historická gramotnost, klíčová otázka, kontextualizace, mezioborové vztahy, badatelská výuka, didaktizovaný pramen, specifika výuky s ohledem na geografické, chronologické a další aspekty...